

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
«МАКРОЕКОНОМІКА»
(назва дисципліни)**

**ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 Управління та адміністрування

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок**

ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ фаховий молодший бакалавр

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Ольга СТЕШЕНКО, викладач економічно-комерційних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст».

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні циклової комісії
економічно - комерційних дисциплін
Відокремленого структурного підрозділу
«Лубенський фінансово - економічний
фаховий коледж Полтавського державного
аграрного університету»

Протокол № 6 від «16» 01 2026 р.

Голова циклової комісії В.П.П. Вікторія ПОНОМАРЕНКО
(підпис)

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з дисципліни «Макроекономіка» передбачає формування системи знань про механізм функціонування та розвитку національної економіки на основі макроекономічних теорій, моделей та концепцій. Дана програма спрямована на вивчення теоретичних засад та інструментарію макроекономічного аналізу, теорії функціонування та розвитку макроекономічних систем, здобутті навичок побудови та аналізу макроекономічних моделей, формуванні комплексних знань щодо формування ефективного механізму макроекономічної політики, а також виробленні вміння застосувати отримані знання в практичній діяльності.

Навчальна програма з дисципліни «Макроекономіка» спрямована на надання здобувачам освіти знання про методологічні дослідження структурних особливостей та закономірностей функціонування економічної системи; аналізу макроекономічних явищ та процесів; побудови моделей оптимального економічного зростання та макроекономічної рівноваги; оцінки ефективності макроекономічної політики; інструментарію розв'язання проблем сучасної економіки на макrorівні; аналізу макроекономічних індикаторів; методів вирішення проблем макроекономічної нестабільності.

Навчальну програму з навчальної дисципліни «Макроекономіка» укладено на основі ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» розробленої на основі Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок освітньо- професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Нормативна/вибіркова	вибірковий компонент (ВК) за вибором здобувача освіти
Кількість тем	12
Загальна кількість годин	90
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:	
Лекції	24
Практичні заняття, семінарські	16
Самостійна робота	50
Форма підсумкового контролю	залік

II. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

компетентності та заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни «Макроекономіка»: формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки.

Завдання навчальної дисципліни «Макроекономіка»: вивчення ключових положень базових макроекономічних теорій, ринкових механізмів та механізмів макроекономічної політики щодо регулювання економіки, набуття умінь аналізувати результати функціонування національної економіки та оцінювати ефективність економічної політики держави.

Предметом навчальної дисципліни «Макроекономіка» є: механізм функціонування та розвитку національної економіки. Макроекономіка пояснює, як на економічний добробут домогосподарств впливають зміни, що відбуваються в економічній системі. Вона з'ясує, чому фірми можуть здобути або втратити значні суми грошей, коли змінюється економічне середовище, в якому вони функціонують, як і чому змінюються загальні умови ділової активності, як це можна зрозуміти, пояснити, а інколи і передбачити.

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Макроекономіка» є засвоєння знань із базових, вибірково-обов'язкових предметів загальноосвітньої підготовки, профільних предметів, нормативних, вибірових дисциплін та спеціальних курсів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні:

- знати: суть макроекономічних категорій; зміст основних законів та принципів сучасної ринкової економіки; методи та засоби впливу держави на стан економіки; показники, що характеризують ефективність функціонування економічної системи

- уміти: визначати основні макроекономічні сфери; розуміти проблему ефективного використання обмежених економічних ресурсів на рівні національної економіки і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів щодо задоволення людських потреб, які невпинно зростають; розкрити закономірності розвитку сучасної ринкової (змішаної) економіки; з'ясувати механізм функціонування економічної системи та дії основних економічних законів у процесі господарської діяльності; обґрунтувати необхідність державного втручання в економіку; обчислити основні макроекономічні показники для визначення рівня економічного розвитку країни та здійснення міжнародних порівнянь.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Макроекономіка» є методологічною основою для вивчення теоретичних та прикладних дисциплін «Фінанси підприємства».

Програмою навчальної дисципліни «Макроекономіка» передбачено

проведення лекцій, семінарських занять із тем курсу, а також складання заліку.

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результатів навчання
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи й страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності (СК)	СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства. СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури. СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.
Результати навчання (РН)	РН 02. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності. РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами. РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень. РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань. РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. ОРІЄНОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема		Обсяг годин				Разом
№	Назва	Лекції	Практичні	Семінарські	Самостійне вивчення	
1.	Макроекономіка як наука	2	-	-	4	6
2.	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2	-	2	4	8
3.	Ринок праці	2	2	-	4	8
4.	Товарний ринок	2	-	2	4	8
5.	Грошовий ринок	2	2	-	4	8
6.	Інфляційний механізм	2	-	2	4	8
7.	Споживання домогосподарств	2	2	-	2	6
8.	Приватні інвестиції	2	-	-	4	8
9.	Сукупні витрати і ВВП	2	2	-	6	10
10.	Економічна динаміка	2	-	2	4	8
11.	Держава в системі макроекономічного регулювання	2	-	-	6	8
12.	Зовнішньоекономічна діяльність	2	-	-	4	6
Всього		24	8	8	50	90

3.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА

Роль макроекономіки в житті суспільства. Підвищення ефективності використання економічних ресурсів як спосіб підвищення рівня задоволення матеріальних потреб. Практична функція макроекономіки.

Об'єкт і предмет макроекономіки. Завдання макроекономіки. Економічна система та ефективність її функціонування. Позитивна й нормативна функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Сходження від абстрактного до конкретного як метод пізнання причинно-наслідкового механізму функціонування та розвитку національної економіки. Моделювання як головний метод відображення фактичної поведінки економіки.

Макроекономічні сфери та цілі макроекономічної політики держави. Види стабілізаційної політики держави. Макроекономічні показники. Агрегування. Ендогенні й екзогенні змінні. Запаси і потоки. Короткостроковий і довгостроковий періоди.

ТЕМА 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи системи

національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: інституціональна одиниця, сектори, економічні операції, рахунки. Основні макроекономічні показники. Проміжна продукція, кінцева продукція і ВВП. Методи обчислення ВВП. Виробничий метод, розподільний метод, метод кінцевого використання. Обчислення валового національного доходу та валового національного наявного доходу. Макроекономічні показники на чистій основі.

Номинальний і реальний ВВП. Базовий і поточний періоди, фактичні (поточні) та порівнянні (постійні) ціни. Індекс цін, індекс споживчих цін, індекс цін ВВП (дефлятор ВВП). Відмінність між індексом споживчих цін і дефлятором ВВП. Дефлювання та інфлювання

Семінарське заняття

ТЕМА 3. РИНОК ПРАЦІ

Населення як джерело робочої сили. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, рівень безробіття, коефіцієнт участі в робочій силі. Фрикційне, структурне, циклічне, природне безробіття. Повна зайнятість, неповна зайнятість, надмірна зайнятість.

Обчислення природного рівня безробіття. Механізм ринку праці. Неокласична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Втрати від безробіття. Втрати, що пов'язані з природним безробіттям. Втрати від циклічного безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (розрив ВВП). Закон Оукена.

Визначення потенційного ВВП на основі розриву ВВП. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП.

Практичне заняття

ТЕМА 4. ТОВАРНИЙ РИНОК

Сукупний попит та його відмінність від ринкового попиту. Крива сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект чистого експорту. Нецінові чинники сукупного попиту та їх вплив на його криву.

Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція та її теоретичний інструментарій. Графічна модель довгострокової сукупної пропозиції. Основна модель короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції: ресурсні ціни, продуктивність ресурсів, субсидії підприємствам і податки на підприємства.

Модель ЛВ-ЛЗ як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівновага. Механізм відновлення економічної рівноваги.

Семінарське заняття

ТЕМА 5. ГРОШОВИЙ РИНОК

Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви.

Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма.

Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Швидкість обігу грошей. Механізм грошового ринку. Рівняння рівноваги на грошовому ринку. Роль процентної ставки у врівноваженні грошового ринку.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та чинники, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка.

Практичне заняття

ТЕМА 6. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ

Темп інфляції та методи його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів: помірна, галопуюча, гіперінфляція. Інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Очікувана і неочікувана інфляція.

Причини та наслідки інфляції. Кейнсіанська теорія щодо причини інфляції та її недоліки. Роль грошей в інфляційному механізмі: монетаристський підхід та позиція кейнсіанців. Чинники інфляції попиту. Чинники інфляції витрат. Інфляційні очікування. Основні наслідки високої інфляції.

Інфляція і безробіття. Ранній варіант кривої Філіпса. Сучасна крива Філіпса та її відмінність від раннього варіанту. Крива Філіпса у довгостроковому періоді.

Семінарське заняття

ТЕМА 7. СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Доходи і витрати домогосподарств у моделі економічного кругообігу. Особистий дохід у приватній закритій економіці та його складові. Особистий наявний дохід у приватній закритій економіці.

Заощадження та споживання домогосподарств. Теперішня вартість майбутніх грошей і майбутня вартість теперішніх грошей. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням.

Гранична схильність до споживання та заощаджень. Чинники, що впливають на граничну схильність до споживання. Середня схильність до споживання та заощаджень. Індуційоване та автономне споживання. Чинники автономного споживання: багатство, запозичення.

Практичне заняття

ТЕМА 8. ПРИВАТНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Суть та види інвестицій. Проста інвестиційна функція. Процентна ставка і прибутковість інвестиційних проектів. Графічна інтерпретація простої інвестиційної функції. Зміна автономних інвестицій та її графічна інтерпретація. Чинники автономних інвестицій: технічний прогрес, рівень забезпеченості основним капіталом, податки на підприємців, ділові очікування. Модель простого акселератора.

Заощадження та інвестиції. Заощадження як джерело і фінансове

обмеження інвестицій. Залежність заощаджень від доходу. Структура заощаджень приватної закритої економіки. Роль фінансової системи в трансформації заощаджень в інвестиції. Фінансові ринки, фінансові посередники.

ТЕМА 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ І ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати - випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення - ін'єкції».

Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження - інвестиції».

Мультиплікатор витрат. Індуційовані й автономні витрати. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація. Сукупні витрати і потенційний ВВП.

Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Практичне заняття

ТЕМА 10. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА

Сутність економічного зростання та його показники. Економічне зростання та економічний розвиток. Екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Основні теорії економічного зростання. Основні передумови моделі Солоу.

Вплив нагромадження капіталу, приросту населення та технічного прогресу на капіталоозброєність. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Золоте правило нагромадження капіталу. Джерела економічного зростання.

Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Економічні цикли. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Характеристика фаз економічного циклу. Два напрями теорій економічного циклу. Основні теорії економічного циклу.

Семінарське заняття

ТЕМА 11. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Модель економічного кругообігу з урахуванням ролі держави. Валові та чисті податки. Державні видатки. Перерозподільна та стабілізаційна функції держави. Вплив держави на умови формування економічної рівноваги. Модель економічної рівноваги за методом «витрати — випуск». Модель економічної рівноваги за методом «вилучення — ін'єкції». Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП.

Мультиплікатор податків. Спільний вплив фіскальних інструментів на ВВП і державний бюджет. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Сутність та кінцеві цілі монетарної політики. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування.

ТЕМА 12. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Сутність та методологія складання платіжного балансу. Дебетові та кредитові операції. Автономна стаття «Помилки та упущення».

Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій і зміст його складових. Взаємозв'язки рахунків. Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу.

Валютний курс. Валюта та її види. Номінальний валютний курс і способи котирування валюти. Чинники, що впливають на номінальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Фіксований і плаваючий валютний курс. Реальний валютний курс і умови торгівлі. Двосторонній і багатосторонній валютний курс.

Вплив зовнішньої торгівлі на економіку. Гранична схильність до імпорту. Чинники, що впливають на чистий експорт. Функція чистого експорту. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Рекомендована література і джерела

1. Податковий кодекс України. Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 24.02.2023). URL: <https://tax.gov.ua/nk/zminu>
2. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121- III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Зарецька Л. М., Кулініч О. А. Національна економіка. – 2021. 132с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/>
4. Кулініч О. А. Макроекономіка: конспект лекцій у структурно-логічних схемах / О. А. Кулініч, Я. М. Котко – Електрон. дані. – Х.: ДБТУ, 2024. 117с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/7cb87c4f-243d-4634-bce0-79589f1503d3/content>
5. Кулініч О. А., Андросова Т. В., Величко К. Ю. Економічна теорія: метод. рекомендації. – 2024. 113 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/>
6. Помінова І. І., Кулініч О. А., Федоренко Н. М. Міжнародна економічна діяльність України. – 2020. 147 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11334>
7. Ушакова Н. Г., Кулініч О. А., Помінова І. І. Теорія та практика зовнішньої торгівлі. Ч. 2. – 2021. 92 с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/144d6eb8-95cd-4ceb-9ec4-ba229ceff1ab/content>
8. Котко Я.М., Кулініч О.А., Андросова Т.В. Міжнародні організації – 2024. 40 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/>
9. Макаренко М.І. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. – 2-ге вид., переробл. – Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с.

Електронні ресурси

1. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
7. Наукова бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/>
8. Сайт журналу «Актуальні проблеми економіки» URL: <https://eco-science.net>

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
«МАКРОЕКОНОМІКА»
(назва дисципліни)**

**ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 Управління та адміністрування

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок**

ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ фаховий молодший бакалавр

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Ольга СТЕШЕНКО, викладач економічно-комерційних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст».

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні циклової комісії
економічно - комерційних дисциплін
Відокремленого структурного підрозділу
«Лубенський фінансово - економічний
фаховий коледж Полтавського державного
аграрного університету»

Протокол № 6 від «16» 01 2026 р.

Голова циклової комісії _____ Вікторія ПОНОМАРЕНКО
(підпис)

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з дисципліни «Макроекономіка» передбачає формування системи знань про механізм функціонування та розвитку національної економіки на основі макроекономічних теорій, моделей та концепцій. Дана програма спрямована на вивчення теоретичних засад та інструментарію макроекономічного аналізу, теорії функціонування та розвитку макроекономічних систем, здобутті навичок побудови та аналізу макроекономічних моделей, формуванні комплексних знань щодо формування ефективного механізму макроекономічної політики, а також виробленні вміння застосувати отримані знання в практичній діяльності.

Навчальна програма з дисципліни «Макроекономіка» спрямована на надання здобувачам освіти знання про методологічні дослідження структурних особливостей та закономірностей функціонування економічної системи; аналізу макроекономічних явищ та процесів; побудови моделей оптимального економічного зростання та макроекономічної рівноваги; оцінки ефективності макроекономічної політики; інструментарію розв'язання проблем сучасної економіки на макrorівні; аналізу макроекономічних індикаторів; методів вирішення проблем макроекономічної нестабільності.

Навчальну програму з навчальної дисципліни «Макроекономіка» укладено на основі ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» розробленої на основі Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок освітньо- професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Нормативна/вибіркова	вибірковий компонент (ВК) за вибором здобувача освіти
Кількість тем	12
Загальна кількість годин	90
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:	
Лекції	24
Практичні заняття, семінарські	16
Самостійна робота	50
Форма підсумкового контролю	залік

II. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

компетентності та заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни «Макроекономіка»: формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки.

Завдання навчальної дисципліни «Макроекономіка»: вивчення ключових положень базових макроекономічних теорій, ринкових механізмів та механізмів макроекономічної політики щодо регулювання економіки, набуття умінь аналізувати результати функціонування національної економіки та оцінювати ефективність економічної політики держави.

Предметом навчальної дисципліни «Макроекономіка» є: механізм функціонування та розвитку національної економіки. Макроекономіка пояснює, як на економічний добробут домогосподарств впливають зміни, що відбуваються в економічній системі. Вона з'ясує, чому фірми можуть здобути або втратити значні суми грошей, коли змінюється економічне середовище, в якому вони функціонують, як і чому змінюються загальні умови ділової активності, як це можна зрозуміти, пояснити, а інколи і передбачити.

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Макроекономіка» є засвоєння знань із базових, вибірково-обов'язкових предметів загальноосвітньої підготовки, профільних предметів, нормативних, вибірових дисциплін та спеціальних курсів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні:

- знати: суть макроекономічних категорій; зміст основних законів та принципів сучасної ринкової економіки; методи та засоби впливу держави на стан економіки; показники, що характеризують ефективність функціонування економічної системи

- уміти: визначати основні макроекономічні сфери; розуміти проблему ефективного використання обмежених економічних ресурсів на рівні національної економіки і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів щодо задоволення людських потреб, які невпинно зростають; розкрити закономірності розвитку сучасної ринкової (змішаної) економіки; з'ясувати механізм функціонування економічної системи та дії основних економічних законів у процесі господарської діяльності; обґрунтувати необхідність державного втручання в економіку; обчислити основні макроекономічні показники для визначення рівня економічного розвитку країни та здійснення міжнародних порівнянь.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Макроекономіка» є методологічною основою для вивчення теоретичних та прикладних дисциплін «Фінанси підприємства».

Програмою навчальної дисципліни «Макроекономіка» передбачено

проведення лекцій, семінарських занять із тем курсу, а також складання заліку.

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результатів навчання
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>
Спеціальні компетентності (СК)	<p>СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.</p> <p>СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.</p> <p>СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.</p>
Результати навчання (РН)	<p>РН 2. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності.</p> <p>РН 3. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.</p> <p>РН 5. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.</p> <p>РН 6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.</p> <p>РН 8. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.</p>

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. ОРІЄНОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема		Обсяг годин				Разом
№	Назва	Лекції	Практичні	Семінарські	Самостійне вивчення	
1.	Макроекономіка як наука	2	-	-	4	6
2.	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2	-	2	4	8
3.	Ринок праці	2	2	-	4	8
4.	Товарний ринок	2	-	2	4	8
5.	Грошовий ринок	2	2	-	4	8
6.	Інфляційний механізм	2	-	2	4	8
7.	Споживання домогосподарств	2	2	-	2	6
8.	Приватні інвестиції	2	-	-	4	8
9.	Сукупні витрати і ВВП	2	2	-	6	10
10.	Економічна динаміка	2	-	2	4	8
11.	Держава в системі макроекономічного регулювання	2	-	-	6	8
12.	Зовнішньоекономічна діяльність	2	-	-	4	6
Всього		24	8	8	50	90

3.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА

Роль макроекономіки в житті суспільства. Підвищення ефективності використання економічних ресурсів як спосіб підвищення рівня задоволення матеріальних потреб. Практична функція макроекономіки.

Об'єкт і предмет макроекономіки. Завдання макроекономіки. Економічна система та ефективність її функціонування. Позитивна й нормативна функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Сходження від абстрактного до конкретного як метод пізнання причинно-наслідкового механізму функціонування та розвитку національної економіки. Моделювання як головний метод відображення фактичної поведінки економіки.

Макроекономічні сфери та цілі макроекономічної політики держави. Види стабілізаційної політики держави. Макроекономічні показники. Агрегування. Ендогенні й екзогенні змінні. Запаси і потоки. Короткостроковий і довгостроковий періоди.

ТЕМА 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи системи

національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: інституціональна одиниця, сектори, економічні операції, рахунки. Основні макроекономічні показники. Проміжна продукція, кінцева продукція і ВВП. Методи обчислення ВВП. Виробничий метод, розподільний метод, метод кінцевого використання. Обчислення валового національного доходу та валового національного наявного доходу. Макроекономічні показники на чистій основі.

Номинальний і реальний ВВП. Базовий і поточний періоди, фактичні (поточні) та порівнянні (постійні) ціни. Індекс цін, індекс споживчих цін, індекс цін ВВП (дефлятор ВВП). Відмінність між індексом споживчих цін і дефлятором ВВП. Дефлювання та інфлювання

Семінарське заняття

ТЕМА 3. РИНОК ПРАЦІ

Населення як джерело робочої сили. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, рівень безробіття, коефіцієнт участі в робочій силі. Фрикційне, структурне, циклічне, природне безробіття. Повна зайнятість, неповна зайнятість, надмірна зайнятість.

Обчислення природного рівня безробіття. Механізм ринку праці. Неокласична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Втрати від безробіття. Втрати, що пов'язані з природним безробіттям. Втрати від циклічного безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (розрив ВВП). Закон Оукена.

Визначення потенційного ВВП на основі розриву ВВП. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП.

Практичне заняття

ТЕМА 4. ТОВАРНИЙ РИНОК

Сукупний попит та його відмінність від ринкового попиту. Крива сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект чистого експорту. Нецінові чинники сукупного попиту та їх вплив на його криву.

Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція та її теоретичний інструментарій. Графічна модель довгострокової сукупної пропозиції. Основна модель короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції: ресурсні ціни, продуктивність ресурсів, субсидії підприємствам і податки на підприємства.

Модель ЛВ-ЛЗ як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівновага. Механізм відновлення економічної рівноваги.

Семінарське заняття

ТЕМА 5. ГРОШОВИЙ РИНОК

Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви.

Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма.

Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Швидкість обігу грошей. Механізм грошового ринку. Рівняння рівноваги на грошовому ринку. Роль процентної ставки у врівноваженні грошового ринку.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та чинники, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка.

Практичне заняття

ТЕМА 6. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ

Темп інфляції та методи його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів: помірна, галопуюча, гіперінфляція. Інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Очікувана і неочікувана інфляція.

Причини та наслідки інфляції. Кейнсіанська теорія щодо причини інфляції та її недоліки. Роль грошей в інфляційному механізмі: монетаристський підхід та позиція кейнсіанців. Чинники інфляції попиту. Чинники інфляції витрат. Інфляційні очікування. Основні наслідки високої інфляції.

Інфляція і безробіття. Ранній варіант кривої Філіпса. Сучасна крива Філіпса та її відмінність від раннього варіанту. Крива Філіпса у довгостроковому періоді.

Семінарське заняття

ТЕМА 7. СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Доходи і витрати домогосподарств у моделі економічного кругообігу. Особистий дохід у приватній закритій економіці та його складові. Особистий наявний дохід у приватній закритій економіці.

Заощадження та споживання домогосподарств. Теперішня вартість майбутніх грошей і майбутня вартість теперішніх грошей. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням.

Гранична схильність до споживання та заощаджень. Чинники, що впливають на граничну схильність до споживання. Середня схильність до споживання та заощаджень. Індуційоване та автономне споживання. Чинники автономного споживання: багатство, запозичення.

Практичне заняття

ТЕМА 8. ПРИВАТНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Суть та види інвестицій. Проста інвестиційна функція. Процентна ставка і прибутковість інвестиційних проектів. Графічна інтерпретація простої інвестиційної функції. Зміна автономних інвестицій та її графічна інтерпретація. Чинники автономних інвестицій: технічний прогрес, рівень забезпеченості основним капіталом, податки на підприємців, ділові очікування. Модель простого акселератора.

Заощадження та інвестиції. Заощадження як джерело і фінансове

обмеження інвестицій. Залежність заощаджень від доходу. Структура заощаджень приватної закритої економіки. Роль фінансової системи в трансформації заощаджень в інвестиції. Фінансові ринки, фінансові посередники.

ТЕМА 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ І ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати - випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення - ін'єкції».

Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження - інвестиції».

Мультиплікатор витрат. Індуційовані й автономні витрати. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація. Сукупні витрати і потенційний ВВП.

Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Практичне заняття

ТЕМА 10. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА

Сутність економічного зростання та його показники. Економічне зростання та економічний розвиток. Екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Основні теорії економічного зростання. Основні передумови моделі Солоу.

Вплив нагромадження капіталу, приросту населення та технічного прогресу на капіталоозброєність. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Золоте правило нагромадження капіталу. Джерела економічного зростання.

Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Економічні цикли. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Характеристика фаз економічного циклу. Два напрями теорій економічного циклу. Основні теорії економічного циклу.

Семінарське заняття

ТЕМА 11. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Модель економічного кругообігу з урахуванням ролі держави. Валові та чисті податки. Державні видатки. Перерозподільна та стабілізаційна функції держави. Вплив держави на умови формування економічної рівноваги. Модель економічної рівноваги за методом «витрати — випуск». Модель економічної рівноваги за методом «вилучення — ін'єкції». Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП.

Мультиплікатор податків. Спільний вплив фіскальних інструментів на ВВП і державний бюджет. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Сутність та кінцеві цілі монетарної політики. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування.

ТЕМА 12. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Сутність та методологія складання платіжного балансу. Дебетові та кредитові операції. Автономна стаття «Помилки та упущення».

Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій і зміст його складових. Взаємозв'язки рахунків. Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу.

Валютний курс. Валюта та її види. Номінальний валютний курс і способи котирування валюти. Чинники, що впливають на номінальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Фіксований і плаваючий валютний курс. Реальний валютний курс і умови торгівлі. Двосторонній і багатосторонній валютний курс.

Вплив зовнішньої торгівлі на економіку. Гранична схильність до імпорту. Чинники, що впливають на чистий експорт. Функція чистого експорту. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Рекомендована література і джерела

1. Податковий кодекс України. Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 24.02.2023). URL: <https://tax.gov.ua/nk/zminu>
2. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121- III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Зарецька Л. М., Кулініч О. А. Національна економіка. – 2021. 132с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/>
4. Кулініч О. А. Макроекономіка: конспект лекцій у структурно-логічних схемах / О. А. Кулініч, Я. М. Котко – Електрон. дані. – Х.: ДБТУ, 2024. 117с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/7cb87c4f-243d-4634-bce0-79589f1503d3/content>
5. Кулініч О. А., Андросова Т. В., Величко К. Ю. Економічна теорія: метод. рекомендації. – 2024. 113 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/>
6. Помінова І. І., Кулініч О. А., Федоренко Н. М. Міжнародна економічна діяльність України. – 2020. 147 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11334>
7. Ушакова Н. Г., Кулініч О. А., Помінова І. І. Теорія та практика зовнішньої торгівлі. Ч. 2. – 2021. 92 с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/144d6eb8-95cd-4ceb-9ec4-ba229ceff1ab/content>
8. Котко Я.М., Кулініч О.А., Андросова Т.В. Міжнародні організації – 2024. 40 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/>
9. Макаренко М.І. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. – 2-ге вид., переробл. – Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с.

Електронні ресурси

1. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
7. Наукова бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/>
8. Сайт журналу «Актуальні проблеми економіки» URL: <https://eco-science.net>